

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Jaanika Väits

TÖÖÕNNETUSTE JA KUTSEHAIGUSTE
KINDLUSTAMINE NING TÖÖÕNNETUS- JA
KUTSEHAIGUSKINDLUSTUSE SEADUSE
VAJALIKKUS EESTIS

Lõputöö

Juhendaja:

Paul Tammert, MA

Tallinn 2008

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž Finantskolledž	Kuu ja aasta mai 2008
Töö pealkiri TÖÖÕNNETUSTE JA KUTSEHAIGUSTE KINDLUSTAMINE NING TÖÖÕNNETUS- JA KUTSEHAIGUSKINDLUSTUSE SEADUSE VAJALIKKUS EESTIS	
Töö autor: allkiri: Jaanika Väits	
Referaat	
<p>Antud lõputöö on kirjutatud teemal „Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustamine ning tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse vajalikkus Eestis“. Töö pikkuseks on 35 lehekülge. Lõputöö on kirjutatud eesti keeles.</p> <p>Töö teema olulisus seisneb selles, et Eesti ühinedes Euroopa Liiduga (EL-iga), võttis omaks selles liidus kehtivad põhimõtted. Kui enamikes teistes EL-i riikides on kehtestatud konkreetne tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus, siis Eestis see puudub. Käesoleva tööga püüti leida vastust küsimusele, kas Eestis oleks vaja kehtestada tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus. Sellele vastuse leidmiseks võrreldi Eesti 2001.aasta tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõud EL-i liikmesriikides kehtestatud põhimõtetega. Analüüsi ka antud valdkonna statistikat.</p> <p>Läbiviidud võrdluste ja analüüsi tulemusena arvab autor, et Eestis oleks vaja kehtestada tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus. Nimetatud seadus hoiaks ära ootamatud suured kulutused tööandjatel, aitaks taastada tööõnnetuse juhtumise või kutsehaiguse ilmnemise- eelse olukorra, muudaks Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguslase statistika usaldusväärsemaks. Samas peaks see seadus suutma tagada töötajatele, kelle tervist on töö kahjustanud, kiire ja õiglase hüvitise.</p>	
Võtmesõnad : tööõnnetus (-ed), kutsehaigus (-ed), väljamakstavad hüvitised, maksumäärad, hüvitiste maksustamine	
Keywords : employment injurie (-s), occupational disease (-s), benefits, tax rates, taxation of benefits	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud: Juhendaja: Paul Tammert allkiri:	

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. TÖÖÕNNETUSED JA KUTSEHAIGUSED EUROOPA LIIDU RIIKIDES.....	6
1.1. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustamise põhimõtted.....	7
1.2. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustuse finantseerimine	10
1.3. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksete määrad ning ülem- ja alampiirid	12
1.4. Tööõnnetuste esinemissagedus Euroopa Liidu riikides.....	14
2. TÖÖÕNNETUSTE JA KUTSEHAIGUSTE KINDLUSTUSMAKSETEST SAADAVAD HÜVITISED.....	19
2.1. Surmaga lõppenud tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitamine	22
2.2. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest saadavate hüvitiste suurused ..	23
2.3. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest saadavate hüvitiste maksustamine.....	26
KOKKUVÕTE	29
SUMMARY.....	32
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	33
LISAD.....	36
Lisa 1. Euroopa Liidu liikmesriikides makstavate hüvitiste suurused.....	36

SISSEJUHATUS

Käesoleva tööga püütakse leida vastust küsimusele, kas Eestis oleks vaja kehtestada tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus. Lõputöö seos maksunduse valdkonnaga seisneb selles, et kuna tööõnnetusi ja kutsehaigusi kindlustatakse läbi riigi poolt korraldatud avaliku maksusüsteemi, siis on ta ka järelikult osa maksusüsteemist. Kuigi Eestis hetkel tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustus puudub, siis nagu eelpool sai nimetatud, püüabki antud töö leida vastuse probleemile, kas vastav kindlustus kehtestada või mitte. Selleks, et vastuseni jõuda kirjeldab autor Euroopa Liidu liikmesriikides kehtivaid tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustamise ja finantseerimise põhimõtteid. Samas toob töö autor välja tööõnnetuse juhtumisel või kutsehaiguse ilmnemisel makstavad hüvitised riikide lõikes. Lisaks antakse ülevaade liikmesriikides kehtivatest maksumääradest ja hüvitiste suurustest ning tööõnnetuste esinemissagedusest.

Kuna Eestis puudub tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustust reguleeriv seadus, siis võrdleb autor Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõud, mida küll vastu ei võetud, teistes liikmesriikides kasutusel olevate põhimõtetega. Nimetatud eelnõu väljatöötamisel on kasutatud Soome, Taani ja Belgia eeskujul, kus sarnaste aktide regulatsioon on toimunud peaaegu sajandi jagu.

Eesti, ühinedes EL-iga, võttis omaks selles liidus kehtivad põhimõtted. Aga ka juba eelnevalt sõlmitud Euroopa lepinguga võttis Eesti endale nimetatud kohustuse rakendamaks selle täitmiseks vajalikke abinõusid. Kuid siiski puudub endiselt Eestis tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustamise reguleerimiseks vajalik seadus, mille kohta on enamikes teistes liikmesriikides olemas konkreetsed seadused. Seega võib väita, et Eesti ei järgi EL-i head tava.

Eelnevast tuleneb ka käesoleva teema valik. Tööõnnetused ja kutsehaigused on valdkonnad, kus probleeme jagub tunduvalt rohkem kui lahendusi. Seetõttu peaks Eesti püüdma rakendada EL-is kehtivaid põhimõtteid, et eelpoolnimetatud valdkonnad saaksid parima võimaliku lahenduse.

Uurimismeetodina kasutab autor eelkõige kvalitatiivset meetodit, mis tähendab, et põhiliselt koosneb töö sõnalistest analüüsides. Eelneva paremaks mõistmiseks kasutatakse ka kvantitatiivset meetodit, millega autor analüüsib statistikat ning annab sellele oma hinnangu ning võrdleb seda kirjandusest saadud infoga. Statistikast parema ülevaate saamiseks koostatakse erinevaid diagramme.

Töö koostamisel kasutatakse peamiselt Euroopa Komisjoni poolt koostatud EL-i liikmesriikide sotsiaalse kaitse põhimõtete materjali, kus on kirjas tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustamise põhimõtted. Kuna antud töö kirjutamist on alustatud juba varem, siis on lähtematerjal osaliselt aastast 2003, aga ka aastatest 2006 ja 2007, kuid varasemalt kirjutatud materjal on üle vaadatud ja kooskõlastatud viimaste (2007. aasta) andmetega. Käesolev lähtematerjal koosneb peamiselt tabelitest riikide lõikes, mis annabki ülevaate sellest, kuidas igas riigis on tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustamine lahendatud.

Mõistete selgitamiseks kasutatakse nii Eesti autorite kui ka EL-is avaldatud tööõnnetuste- ja kutsehaiguste alast kirjandust. Lisaks ka maksunduse õpikut. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste esinemissageduse analüüsiks kasutab autor EL-i vastava ala statistikat. Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõu võrdluseks teiste EL-i liikmesriikide vastava kindlustuse põhimõtetega kasutatakse eelpoolnimetatud eelnõud ning Euroopa Komisjoni poolt koostatud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustusealaseid materjale. Lisaks kasutab autor veel Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõu juurde kuuluvat seletuskirja.

1. TÖÖÕNNETUSED JA KUTSEHAIGUSED EUROOPA LIIDU RIIKIDES

Kõigepealt seletatakse lahti tähtsamad mõisted, mis puudutavad tööõnnetusi ja kutsehaigusi. Lisaks tuuakse välja ka EL-i statistikaameti poolt kirjeldatud tööõnnetuste liigid. Mõistete lahtiseletamine aitab antud tööst kõigil üheselt aru saada.

Töökeskkond on osa inimesi ümbritsevast keskkonnast, kus toimub tööprotsess. Seal võib esineda mitmeid riske ja ohutegureid. Tööohutusnõuete mitteametamine võib aga kaasa tuua õnnetusi ja tervisehäireid, mis üldjuhul klassifitseeruvad järgmise kahe mõiste alla:

1. tööõnnetused;
2. kutsehaigused.(Loogna 2006: 17)

Tööõnnetus on juhtum, mis tuleneb tööst või tekib töö käigus ning põhjustab, kas surmava või mittesurmava vigastuse (Alli 2002: 104). Õnnetusjuhtumite vähendamise ja ärahoidmise eesmärgil on otstarbekas uurida traumale eelnenud sündmusi ehk siis õnnetuseni viinud sündmuste ahelat (Tint 2000: 13).

Euroopa Liidu statistikaamet (Eurostat) on välja andnud artikli tööõnnetuste statistika metoodika kohta, milles on kirjeldatud järgmised tööõnnetuste liigid:

1. teiste isikute tahtliku tegevuse tagajärjed;
2. õnnetused avalikes kohtades või transpordivahendites tööajal:
  - a. liiklusõnnetused tööajal (maanteed, autoparklad, siseteed ettevõtte territooriumil);
  - b. muud õnnetused (libastumised, kukkumised, kallaletungid jne) avalikes kohtades (kõnniteedel, treppidel jne) või ükskõik millise transpordivahendi saabumis- või startimiskohas (jaamas, sadamas, lennujaamas jne) tööajal;
  - c. õnnetused ükskõik millisel transpordivahendil tööajal (metroorongis, trammis, rongis, paadis, lennukis jne);
3. õnnetused, mis juhtusid teiste ettevõtete hoonetes töö ajal, kuhu ohver oli palgatud;
4. tahtlikud ise põhjustatud vigastused;
5. õnnetused teel tööle ja töölt koju;
6. õnnetused, mis on põhjustatud otseselt tööst ja kutsehaigusest. (Eurostat 2001: 13)

Kutsehaigus on haigestumine, mille peamiseks põhjustajaks on üks või mitu (eraldi või kombineeritult) aastate jooksul toimivat tervist kahjustavat töökeskkonnategurit (Tint 2000: 10). Üldjuhul on riikides koostatud üldiste kutsehaiguste nimekiri, mille alusel saab hüvitist nõuda (European Commission 2003a).

Järgmises punktis kirjeldab autor tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustamise põhimõtteid. Sellega püütakse leida erinevusi ja sarnasusi EL-is kehtestatud põhimõtete ja Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõu vahel.

1.1. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustamise põhimõtted

Enamikes EL-i riikides on kehtestatud konkreetsed kindlustused tööõnnetuste juhtumise ja kutsehaiguste ilmnemise puhuks, et pakkuda inimestele turvatunnet. Kuid konkreetseid kindlustusi ei eksisteeri Kreekas, Hollandis, Ungaris, Sloveenias ega Eestis. Kreekas on küll risk haiguse, invaliidsuse ja ellujäämise korral, reguleeritud konkreetsete regulatsioonidega. Hollandis ja Ungaris aga kaetakse need riskid haiguse kindlustusega (rahaline toetus ja mitterahalised soodustused) või töövõimetus- ja ellujäänukindlustusega. Eestis ja Sloveenias on tööõnnetuste juhtumine ning kutsehaiguste ilmnemine kaetud ravi- ja pensionikindlustusega. Sloveenias veel ka invaliidsuskindlustusega (European Commission 2003a; 2006a: 83; 2006d: 76; 2006e: 75).

EL- is on valdav kohustuslik sotsiaalkindlustuse süsteem, mis rakendub põhiliselt tööandjatele, aga ka kindlatele FIE gruppidele (Saksamaa, Taani) ning kasu ja rahalist tulu teenivatele seotud gruppidele (Saksamaa, Hispaania, Prantsusmaa). Soomes rakendub see ka talunikele. (European Commission 2003a) Vastavalt Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõu §-le 2 oleks selle vastuvõtmisel ka Eestis rakendunud kohustuslik sotsiaalkindlustussüsteem. Seoses sellega oleks kohustatud isikuteks saanud tööandjad. (Vabariigi Valitsus 2001b) Viimased pole aga sellise süsteemi vastuvõtmisega rahul. Nad arvavad, et see kahjustaks nende konkurentsivõimet. Kuid meedias kajastatud informatsioon väidab, et läbiviidud autoriteetsed rahvusvahelised uuringud on tõestanud, et tegelikult seda ei juhtuks. Lisaks on tööandjad vastu sellele, et seaduse vastuvõtmisel oleks kehtestatud suurema riskiga ettevõtetele kõrgemad

maksumäärad. Nendeks oleks eeldatavalt olnud tööstus- ja ehitusettevõtted, mis aga on Eesti majanduskasvu alusteks. Suurenenud maksukoormuse tõttu aga väheneksid töötajate palgad.

Kuid siiski leiab autor, et vastava maksukohustuse andmine tööandjatele, on hea, kuna vastasel juhul ei teeks nad ehk midagi, et töötingimusi parandada ning seoses sellega ennetada tööõnnetusi ja kutsehaigusi. Seega tööandjatel puuduks motivatsioon parandada töökeskkonda.

Kindlustussumma saajateks on enamasti töötajad, kuid on sätestatud ka lisatingimusi, näiteks peab töötaja palka saama (Suurbritannia) või olema alistunud sotsiaalkindlustusele (Belgia). Lisaks võivad kindlustussumma saada mõnedes riikides teatud FIE-d (Portugal, Poola, Ungari, Malta, Saksamaa, Itaalia, Rootsi), praktikandid (Austria, Soome), üliõpilased (Soome, Austria, Saksamaa), õpilased, talunikud jm.(European Commission 2003a; 2006d: 77; 2006e: 75)

Eestis oleks, tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse vastuvõtmisel § 5 kohaselt olnud kindlustatuteks töölepingu või teenistuslepingu alusel töötavad isikud ning vabatahtlikult sõlmitud lepingus kindlustatuks määratud isikud, avalikud teenistujad, seaduse alusel ametisse valitavad, nimetatavad või määratavad ametnikud, juriidilise isiku juhatuse või seda asendava juhtorgani liikmed, õpilased ja üliõpilased, kes on õppepraktikal ja teevad tööd. Kindlustussumma saajateks oleks ka isikud, kes on kindlustusvõtja (tööandja) poolt lähetatud väljapoole Eesti Vabariigi territooriumi. (Vabariigi Valitsus 2001b)

Selleks, et leida veel sarnasusi Eesti ja EL-i liikmesriikide põhimõtete vahel, kirjeldab autor tööõnnetuste kindlustusega kaetavaid riske. Tööõnnetuste kindlustuse korral on enamikes riikides kaetavateks riskideks kõik õnnetused, mis on juhtunud tööl või töö ajal. Mõnedes riikides on eelnevale lisandunud ka lisatingimused. Näiteks Soomes, Rootsis ja Taanis peab õnnetus olema põhjustatud töötingimustest. Itaalias aga kuulub kaetud riskide alla töötrauma, mis on põhjustatud tööl esinevast vägivallast. (European Commission 2003b)

Enamikes riikides on tööõnnetuste kindlustusega kaetud ka reisid töö ja kodu vahel. Mõningad riigid on kehtestanud sellele veel oma tingimused. Näiteks on Itaalias kaetud need reisid kodu ja töö vahel, mille läbimiseks on vaja vältimatult kasutada väga pikka või halba ja ohtlikku marsruuti, kui tuleb transportida raskeid tööriistu, sadamasõidukeid või kasutatakse ettevõtte enda transpordivahendeid. Reisid kodu ja töö vahel pole kaetud Suurbritannias, Taanis ja Hollandis. (European Commission 2003b)

Ka Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõu kohaselt pole kaetud reisid töö ja kodu vahel, kuna sellega piiratakse kindlustusmakse suurus. Nimelt puudub toimunud õnnetuste kohta statistika, mida saaks makse arvutamisel arvesse võtta, seega on tegemist riskiga, mida on kindlustusandjal raske hinnata ning mis selle tõttu tooks kaasa makse märgatava tõusu. (Vabariigi Valitsus 2001a: 3)

Kutsehaiguste kindlustusega on kaetud enamikes riikides need haigused, mis on kantud vastavasse riigi poolt koostatud nimekirja (European Commission 2003b). Sama süsteem kehtib praegugi Eestis, küll aga ilma konkreetse seaduseta. Nimelt on see reguleeritud töötervishoiu ja tööohutuse seadusega, mille § 23 lg 1 kohaselt on kutsehaiguste nimekiri kehtestatud Sotsiaalministeeriumi poolt. Kuid ka tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse vastuvõtmisel oleks nimetatud seadus viidanud töötervishoiu ja tööohutuse seadusele. Rootsi aga on ainuke EL-i liikmesriik, kus vastav nimekiri puudub ning kutsehaigusi käsitletakse tööõnnetuste põhjal (European Commission 2003b).

Järgnevalt käsitleb autor vabastusi kohustuslikust kindlustusest ning vabatahtliku kindlustuse olemasolu EL-i liikmesriikides. Üldjuhul ei anta vabastusi kohustuslikust kindlustusest. Erandid on aga näiteks Saksamaal, kus inimesed, kes on kindlustatud teiste regulatsioonide põhjal (tsiviilteenijad ja kiriklike assotsiatsioonide liikmed), on vabastatud kindlustusest. Lisaks ka FIE-dest arstid, psühholoogid, ravitsejad ning apteekrid. Hispaanias on vabastatud kõik tasustatud tööd, mis pole põhitulu ning FIE-d. Iirimaa aga kaitsejõudude liikmed ja ka FIE-d. Küprosel on vabastatud kohustuslikust kindlustusest mereväe-, sõjaväe- ja õhuväeteenistujad ning diplomaadid, kes asuvad väljaspool riiki. Lisaks kehtib vabastus teistel juhtudel, mil teenistus on juhutine või töö toimub peale tavalist tööaega. Maltal on see rakendatav välismaalaste suhtes, kes seal töötavad ning kelle kodumaaga on sõlmitud selleks kahepoolne kokkulepe. Ka on seal vabastatud

inimesed, kes omavad Maltal tööloaba 3 või vähemaks kuuks. (European Commission 2003a; 2006c: 81; 2006d: 77)

Vabatahtlik kindlustus enamjaolt puudub, kuid on rakendatav näiteks Prantsusmaal inimestele, kes ei saa kohustuslikust kindlustusest kasu. Austrias ja Saksamaal aga FIE-dele ning nende perekonnaliikmetele, kellel puudub kohustuslik kindlustus. Hispaanias ja ka Soomes FIE-dele. (European Commission 2003a; 2006b: 75; 2006f: 81) Eestis oleks tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse vastuvõtmisel § 6 lg 2 kohaselt kindlustuslepingu sõlmimine vabatahtlik kaitseväge, Kaitseliidu, politsei, kaitsepolitsei, päästeteenistuse ja piirivalve töötajate, teenistujate ja tegevteenistuses olevatele isikutele.

Eeltoodule tuginedes võib öelda, et EL-i liikmesriikides kehtestatud tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustamise põhimõtted on väga sarnased Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõuga. Kuigi erinevalt paljudest teistest EL-i liikmesriikidest, oleks Eestis olnud rakendatav vabatahtlik kindlustus ülalpool nimetatud isikute suhtes. Seega, kui sarnasusi on väga palju, siis miks ei võiks nimetatud põhimõtted toimida ka Eestis.

Selleks, et eeltoodud järeldusele veelgi kinnitust anda, kirjeldab autor järgnevalt ka tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustuse finantseerimise põhimõtteid. Samas võrreldes EL-is kehtivaid põhimõtteid Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõus kirjeldatud põhimõtetega.

1.2. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustuse finantseerimine

Kõigepealt kirjeldab autor lühiajaliselt makstavate hüvitiste kindlustuse finantseerimist. Enamjaolt toimub nimetatud kindlustuse finantseerimine EL-i riikides tööandja poolt, kas siis sundmaksete (Saksamaa, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia), kaasfinantseeringute (Austria), lisatasude (Luksemburg, Soome) või kindlustuspreemiate (Taani) näol. Luksemburgis peavad tööandjad tasuma peale lisatasude ka makse. Portugalis aga on tööõnnetuste ja kutsehaiguste finantseerimine erinev. Nimelt rahastatakse tööõnnetuste kindlustus tööandja poolt makstavatest lisatasudest, aga kutsehaiguste puhul

kaasfinantseeringutest. Hollandis aga puudub spetsiifiline kindlustus tööõnnetuste ja kutsehaiguste jaoks. Ülejäänud riikides toimub tavaline finantseerimine. Tööandja ja töövõtja rahastavad Irimaal sundmaksetega ja Rootsis kaasfinantseeringutega tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustust. Kuna ka Eestis puudub konkreetne kindlustus, siis rahastatakse see hoopis sotsiaalmaksust, mida maksavad tööandjad ja FIE-d. (European Commission 2003b; 2006a: 13)

Järgnevalt kirjeldatakse pikaajaliste hüvitiste kindlustuse rahastamist. Pikaajaliselt makstavate hüvitiste kindlustuse finantseerimine toimub läbivooluprintsiibil (ingl „*pay as you go*“ ehk PAYG), mis tähendab, et kindlustusmaksetena laekunud tulu makstakse samal arvestusperioodil välja kindlustuse saajatele. Reeglina ei arvestata sissemaksjate panuste rahalist väärtust. (Tammert 2005: 75) Lisaks sellele süsteemile eksisteerib Luksemburgis veel reservfondi loomine. Küprosel on süsteem üles ehitatud nii läbivooluprintsiibil, baaspensionil, täiendaval pensionil kui osalisel rahastamisel. Itaalias aga on läbivooluprintsiip segatud fondeeritud süsteemiga, mis siis väljendub matemaatilise varu asutamises, mis esindab püsiva pensioni jooksvaid väärtusi. Selline süsteem eksisteerib ka Taanis, Soomes ja Rootsis. (European Commission 2006a: 21; 2006c: 20; 2006d: 21; 2006f: 21)

Kuid kui Eestis oleks 2001.aastal vastu võetud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus siis § 41 lg 1 kohaselt oleks hakanud finantseerima tööandjad igakuiste kindlustusmaksete näol. Eestis ei oleks eristatud lühi- ja pikaajaliste hüvitiste finantseerimist, st, et nende rahastamine oleks toimunud sarnaselt eelpoolnimetatud viisil. (Vabariigi Valitsus 2001b).

Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustused on erinevalt finantseeritud Portugalis, kus tööõnnetused rahastatakse nii läbivooluprintsiibi kui fondeeritud süsteemi alusel, kuid kutsehaigused üksnes läbivooluprintsiibi põhimõttel. Erinevalt on need rahastatud ka Belgias ja Hispaanias, kus mõlemas riigis finantseeritakse kutsehaiguste eest makstavad hüvitised läbivooluprintsiibil, aga tööõnnetuste hüvitised on neis rahastatud fondeeritud süsteemiga. (European Commission 2003b; 2006e: 20)

Tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse rahastamisel võib osaleda ka riik, seda kirjeldabki alljärgnev lõik. Enamikes riikides puudub riigivõimu osalus finantseerimisel täielikult.

Kuid näiteks Iirimaa maksab riik vajadusel subsidiumeid, et katta defitsiiti. Sama tehakse ka Leedus, kus lisaks finantseerib riik osaliselt neid tööandjaid, kes on pankrotistunud. Soomes aga ei osale riik töötajate õnnetuskindlustuse finantseerimisel. Kuid farmereid toetab ligikaudu 32%- iga. Viimaseid toetab ka Saksamaa aastaste föderaalsete subsidiumitega. Kreekas on isikutele, kes on kindlustatud alates 01.01.1993, välja töötatud aastane riigi täiendava finantseerimise garantii IKA-skeem, mis on võrdväärne 1%-ga GDP-st vahemikus 2003-2032. Ainsa EL-i liikmesriigina finantseerib riik tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustust Suurbritannia. (European Commission 2003a; 2003b; 2006c: 19) Ka Eestis oleks riik loobunud teatud funktsioonidest selle kindlustuse finantseerimisel, kui oleks vastu võetud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus (Vabariigi Valitsus 2001a: 10). Autor arvab, et riigi mitteosalemisel eelnimetatud kindlustuse finantseerimisel, on ka oma positiivne külg. Nimelt vabaneb riigieelarve siis konkreetsest kohustusest ning tekib võimalus riigi ülejäänud funktsioonide paremaks teostamiseks.

Eeltoodule tuginedes võib öelda, et tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustuse finantseerimises esineb Eesti ja teiste EL-i liikmesriikide suhtes nii erinevusi kui sarnasusi, kuid üks igas liikmesriigis on võrreldes teistega ka oma erinevused. Need on vajalikud, kuna igas liikmesriigis on oma majanduslik olukord ja kehtivad tõekspidamised. Seega ei muutu see määravaks tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse kehtestamisel. Peamised põhimõtted ehk siis, kes finantseerivad kindlustust, on sarnased. Nimelt rahastatakse need põhiliselt tööandjate poolt.

Järgmises punktis kirjeldab autor tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksete määrasid ning ülem- ja alampiire. Sellega püütakse leida erinevusi ja sarnasusi Eesti ja teiste EL-i liikmesriikide vahel, et leida tõestust tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse kehtestamiseks Eestis.

1.3. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksete määrad ning ülem- ja alampiirid

Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksete määrad ja nende piirid erinevad riikide lõikes kohati üsna suurelt. Osades riikides aga puudub ülemmäär üldse. Nendeks riikideks on näiteks Slovakkia, Poola, Portugal ning Sloveenia (ajutise võimetuse korral).

Luksemburgis on kehtestatud miinimummääraks 1503 eurot kuus ja maksimummääraks 7517 eurot kuus. Austrias on ülemmääraks üldjuhul 3750 eurot kuus, eriliste maksete (13. ja 14. palk) puhul aga 7500 eurot aastas. (European Commission 2006d: 17; 2006e: 16; 2006f: 17)

Selleks, et anda parem ülevaade EL-i liimesriikides kehtestatud tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksete määradest, on autor koostanud Euroopa Komisjoni 2006. aasta tööõnnetusi ja kutsehaigusi käsitleva materjali põhjal allpool esitatud tabeli (Tabel 1), milles käsitletakse kindlustusmakse suuruseid riikide lõikes. Välja on toodud ka riigid, kus tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustus puudub.

Tabel 1. EL-i riikides makstavate tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksete suurused.

Kindlustusmakse suurus (%)	Riigid
Kuni 0,5	Portugal (kutsehaigus), Läti
0,51- 1	Rootsi
1,01- 1,5	Soome, Austria, Slovakkia
Kaasatud üldisesse toetusse	Küpros, Malta, Suurbritannia
Vastavalt riskile	Poola (0,97-3,86%), Tšehhi (0,2-1,2%), Taani, Saksamaa, Itaalia (0,5-16%), Leedu (0,28-1%), Hispaania, Prantsusmaa, Luksemburg (0,65-6%)
Kindlustusettevõtete poolt määratud suurus	Belgia
Kindlustus puudub	Eesti, Holland, Kreeka, Ungari, Sloveenia

Allikas: European Commission. 2006. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2006

Antud tabelist on näha, et madalaimad määrad on kehtestatud Portugalis ja Lätis. 2006.aastal oli tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustuse finantseerimiseks kehtestatud kõrgeim määr Itaalias, kus tööandjad pidid maksma kogupalgast kuni 16% suuruse makse. Enamasti sõltub kindlustusmakse suurus siiski riskist, mis konkreetse tööga kaasneb.

Belgias määrab makse suuruse kindlustusettevõtte. Maltal ning Küprosel on kindlustusmakse kaasatud üldisesse toetusse. Seega tehakse vastav makse koos teiste hüvitiseks kogutavate maksetega. Maksumäär varieerub kõige rohkem riigisiselt Itaalias. Nimelt algab maksumäär 0,5%-st ning ulatub siis eelpoolnimetatud suuruseni (kuni 16%).

Kui Eestis oleks 2001.aastal vastu võetud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus, siis oleks tööandjale seaduse rakendumine toonud kaasa täiendava kulu 1,5- 1,8% palgafondist. Vastavalt siis konkreetse tööga kaasnevale riskile. Suurem kulu poleks olnud tööandjatele vastuvõetav ning kindlustussummad oleks tulnud määrata nii, et kindlustusmakse kulud jääksid eelnimetatud piiridesse. (Vabariigi Valitsus 2001a: 10)

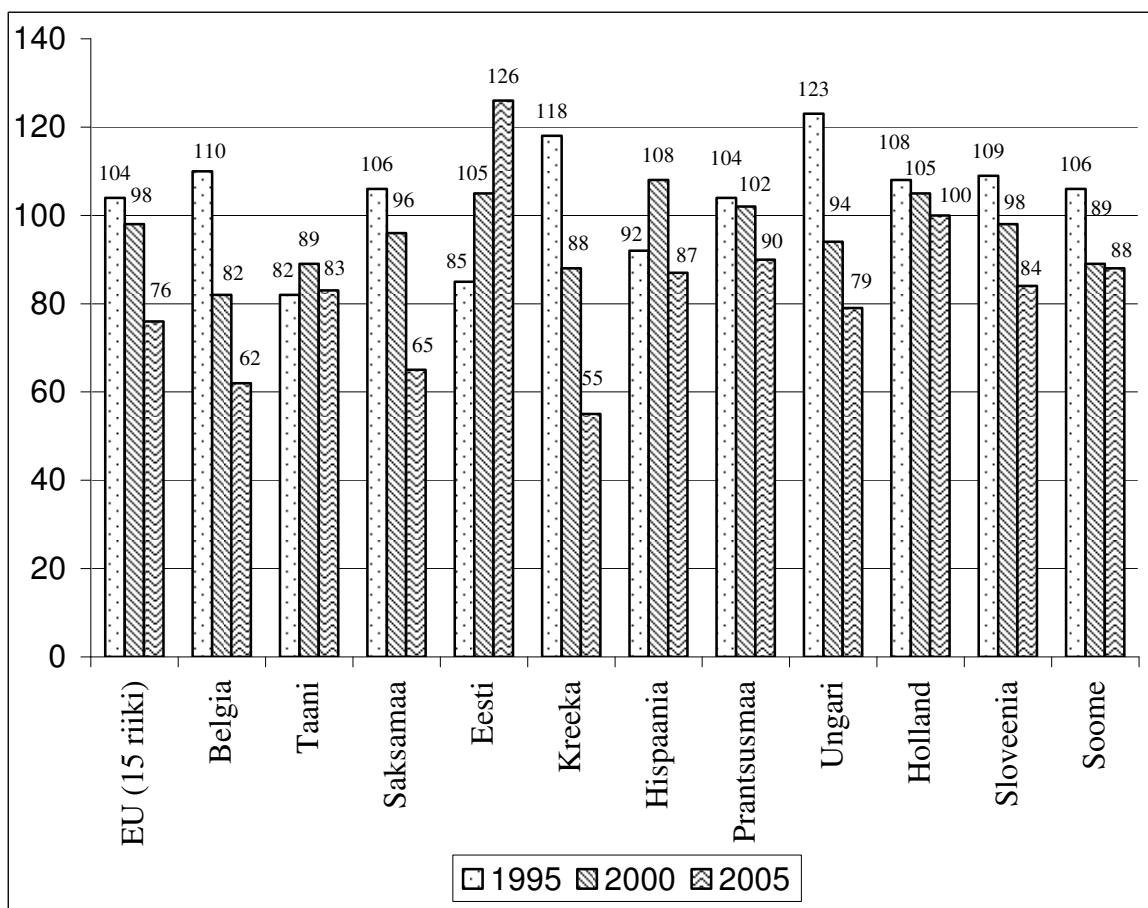
Tuginedes eeltoodule arvab antud töö autor, et selline kindlustusmakse suurus oleks jäänud enam-vähem samasse suurusjärku kui on enamikes teistes EL-i liikmesriikides, kuid oleks siiski olnud kõrgem naaberriikides- Lätis, Leedus- kehtestatud määradest. Kuna Eesti ja nimetatud riigid on majandusarengu poolest sarnased, siis arvab antud töö autor, et Eesti peaks ehk kaaluma tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse vastuvõtmisel makse suuruse alandamist. Esialgu annaks see ka tööandjatele võimaluse uue maksega harjuda ning ei tooks nendele järsku uute kulutuste tõusu. Hilisemalt on võimalik makset siis vastavalt vajadusele, kas suurendada või vähendada. Olenevalt sellest, kuidas esialgne maksumäär end tõestanud on, kas on jäänud hüvitiste väljamaksmisel vahendeid puudu või on olnud määr piisav.

1.4. Tööõnnetuste esinemissagedus Euroopa Liidu riikides

Järgnevalt võrdleb autor tõsiste või surmaga lõppenud tööõnnetuste esinemissagedust Eestis ja nendes riikides, kus on kehtestatud kohustuslik sotsiaalkindlustussüsteem, mis oleks rakendunud ka Eestis, kui 2001.aastal oleks vastu võetud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus. Lisaks on välja toodud liikmesriigid, kus puudub konkreetne tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus (Kreeka, Holland, Ungari ja Sloveenia). Allpool esitatud joonised põhinevad Eurostati poolt koostatud andmetel., kus on kirjeldatud nii Euroopa riike kui ka Jaapanit ja Ameerika Ühendriike. Kuid käesoleva töö autor on välja valinud eelpoolnimetatud riigid. Ajavahemikuks on võetud aastad 1995,

2000 ja 2005, mille sisse jääb ka Eesti liitumine EL-iga. Seega on näha andmed nii enne liitumist, kui aasta pärast liitumist.

Joonise 1 koostamiseks on kasutatud Eurostati andmeid tõsiste tööõnnetuste esinemissageduse analüüsimiseks eelpoolkirjeldatud valimi alusel (Eurostat 2008b). Sellelt on näha, et Eestis oli 2005. aastal kõrgeim tõsiste tööõnnetuste esinemissagedus, 126 õnnetust 100 000 inimese kohta, mida on, võrreldes teiste joonisel esitatud riikidega, umbes 20 õnnetust 100 000 inimese kohta rohkem. Kõikides joonisel olevates riikides, va Eestis, on võrreldes 1995. aastaga 2005.aastaks tõsiste tööõnnetuste arv vähenenud. Ka nendes liikmesriikides, kus puudub tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus.

Joonis 1. Tõsised tööõnnetused 100 000 inimese kohta EL-i riikides aastatel 1995, 2000 ja 2005

Allikas: Eurostat. 2008b. Employment. Serious accidents at work- total

Seega võib väita, et neis riikides on nimetatud seaduse puudumine asendatud tõhusamate vahenditega, kui seda on tehtud Eestis, sest Eestis on kümne aastaga (1995-2005) õnnetuste arv suurenenud umbes 1/3 võrra. Samas kui Kreekas on tööõnnetused 100 000 inimese kohta vähenenud poole võrra ning Ungaris umbes 1/3 võrra. Ka on Eestis tööõnnetuste esinemissagedus suurenenud pärast liitumist EL-iga, mis oleks ehk võinud olla vastupidine, kui Eesti oleks püüdnud rakendada EL-is kehtivaid põhimõtteid juba Euroopa lepinguga liitudes, mis toimus juba enne EL-iga ühinemist. Nimetatud lepingule alla kirjutades nõustus Eesti EL-is kehtestatud põhimõtetega ning võttis endale kohustuse neid ka rakendada.

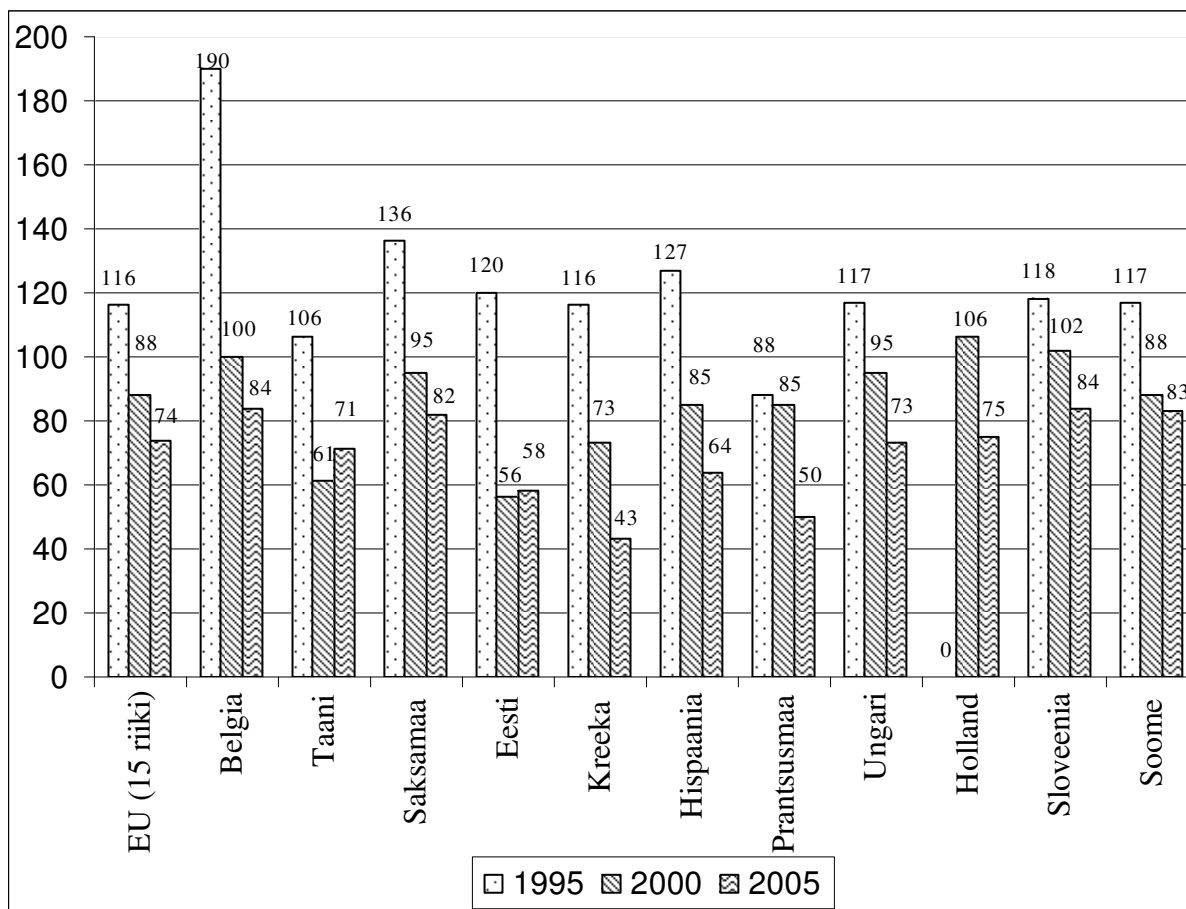
Seega selleks, et Eesti suudaks tööõnnetusi vähendada, oleks ehk vaja kehtestada tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus. Nimetatud lahendus oleks üks paljudest, aga nagu jooniselt 1 on näha, siis kõigis neis riikides (Saksamaa, Taani, Hispaania, Prantsusmaa, Soome, Belgia), kus on kehtestatud kohustuslik sotsiaalkindlustuse süsteem, on tööõnnetused vähenenud joonisel esitatud aastate jooksul. Kuigi riikides, kus tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus puudub, on õnnetused vähenenud, siis nagu eelpool autor väitis, võib see olla sellest, et neis riikides on nimetatud seaduse asemel kehtestatud tõhusamad vahendid konkreetse valdkonna reguleerimiseks.

Alljärgnevalt kirjeldatakse surmaga lõppenud tööõnnetuste esinemissagedust, et leida ka sellega vastust küsimusele, kas Eesti vajab tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadust. Antud joonisel on, nagu eelpool sai nimetatud, samuti kasutatud kohustusliku sotsiaalkindlustussüsteemiga riike ning neid, kus konkreetne tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustus puudub ning võrreldud neid omavahel aastatel 1995, 2000 ja 2005. Joonise 2 koostamise aluseks on võetud ülalpool kirjeldatud Eurostati materjal, kus on kirjeldatud surmaga lõppenud tööõnnetusi nii Euroopa riikides kui ka Jaapanis ja Ameerika Ühendriikides (Eurostat 2008a). Ka selle joonise jaoks on autor teinud eelpool kirjeldatud valiku.

Surmaga lõppenud tööõnnetuste arv on, joonisel 2 esitatud riikides, aastatel 1995- 2005 vähenenud. Seda ka Eestis, kus tõsiste tööõnnetuste arv on nimetatud perioodil umbes 1/3 võrra tõusnud. Eelnevat võib seletada arstiabi parema kättesaadavuse ja kvaliteedi paranemisega. See tähendab siis seda, et tööõnnetusi juhtub küll rohkem, kuid isikud,

kellega õnnetused aset leiavad, suudetakse terveks ravida, kuna meditsiin on nende aastate jooksul edasi arenenud.

Joonis 2. Surmaga lõppenud tööõnnetused 100 000 inimese kohta EL-i riikides aastatel 1995, 2000 ja 2005

Allikas: Eurostat. 2008a. Employment. Fatal accidents at work

Seega võib väita, et asjaolu, et surmaga lõppenud tööõnnetusi on nende kümne (1995-2005) aasta jooksul vähemaks jäänud, ei anna põhjust Eestil mitte vastu võtta tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadust.

Eeltoodut kokku võttes arvab autor, et statistiliste andmete analüüs annab kõige tugevama põhjuse, miks Eestis oleks vaja kehtestada tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus, kuna sellest on kõige reaalsemalt näha, kui suur vahe on Eesti ja teiste EL-i liikmesriikide vahel, kus nimetatud seadus puudub või kus on kehtestatud kohustuslik

sotsiaalkindlustussüsteem. Antud seaduse jätkuval puudumisel, jätkub arvatavasti tööõnnetuste esinemissageduse suurenemine Eestis.

Järgmises peatükis kirjeldatakse tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustusest väljamakstavaid hüvitisi. Lisaks võrreldakse kirjeldatavaid põhimõtteid Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadusega, et leida nende vahel sarnasusi ja erinevusi, millega püütakse leida tõestust tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse kehtestamise vajalikkusele Eestis.

2. TÖÖÕNNETUSTE JA KUTSEHAIGUSTE KINDLUSTUSMAKSETEST SAADAVAD HÜVITISED

Kõigepealt kirjeldab antud töö autor erinevaid hüvitise maksmise põhimõtteid ning erinevaid hüvitise liike. Hüvitise saamise tingimused sõltuvad sellest, kas töövõimetus on **ajutine** või **kestev**. Ajutise võimetuse eest makstav hüvitis võib olla nii rahaline toetus kui mitterahaline soodustus. Kestva võimetuse korral makstavat hüvitist võib täiendada kindlustatu ülalpeetavate alusel või kui kindlustatu eest peab keegi hoolitsema. (European Commission 2003a) Hüvitise maksmise eesmärgiks võib pidada tööõnnetuse juhtumise või kutsehaiguse ilmnemisele eelneva olukorra taastamist.

Järgnevalt annab autor ülevaate rahaliste ja mitterahaliste hüvitiste eristamisest, millega on tihti probleeme. Allpool esitatuga peab Eesti arvestama tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse kehtestamisel. Antud küsimust on käsitlenud ka Euroopa Ühenduste Kohus oma 2004. aasta 8. juuli *Gaumain- Cerri* kohtuasjas, milles on märgitud, et mitterahalised hüvitised ei välista võimalust, et sellised hüvitised võivad hõlmata väljamakseid kohustatud asutuse poolt, eriti kui on tegemist otseste maksetega või kulude tagasimaksmisega. Rahaliseks hüvitiseks loetakse need hüvitised, mille peamiseks eesmärgiks on töötavale isikule haiguse tõttu kaotatud sissetulekute hüvitamine. Nimetatud lahendis on kohus välja toonud ka tingimused, millal loetakse hüvitist rahaliseks hüvitiseks. Nendeks on:

1. toetuse maksmine on perioodiline ning ei olene teatud juba kantud kulutustest;
2. toetuse summa on kindlaksmääratud ega olene selle saaja igapäevaste vajaduste rahuldamiseks kantud reaalistest kuludest;
3. toetuse saajad on neile määratud summade kasutamises valdavalt vabad, millega on toetus kujunenud rahaliseks abiks, mis võimaldab parandada abivajavate isikute elatustaset tervikuna, et hüvitada nende seisundist tulenevad lisakulud. (EKL 2004 C-502/1)

Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse § 23 kohaselt kuuluksid rahaliste hüvitiste alla:

1. kindlustatud isiku ajutisest töövõimetusel põhjustatud kahju;
2. kindlustatud isiku ravikulu;

3. kindlustatud isiku püsivast töövõimetusel tekkinud kahju;
4. kindlustatud isiku tööõnnetusest või kutsehaigusse haigestumisest tingitud kõrvalise hoolduse kulu;
5. kindlustatud isiku surmast tulenev kahju;
6. kindlustusjuhtumiga seotud valu ja vaev;
7. kindlustatud isiku isiklike asjade hävimisest tulenev kahju (Vabariigi Valitsus 2001b).
Seega võib öelda, et Eesti on järginud ülal käsitletud põhimõtteid rahaliste hüvitiste kehtestamisel, kuid tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõus pole käsitletud mitterahalisi hüvitisi, mis tähendab seda, et Eestis neid siis selle seadusega poleks kehtestatud.

Lisaks mitterahalistele ja rahalistele hüvitistele tuleb eristada veel pensione, mille korral tuleb arvestada 14.juuni 1971. aasta Nõukogu määrusega nr 1408/71. Nimetatud määruse artiklis 1 punktis t on ära seletatud mõiste „hüvitised ja pensionid“, mis tähendab siis kõiki hüvitisi ja pensione, sh kõik sellesihilised eraldised riiklikest fondidest, revalvatsioonilisandid ja täiendavad toetused, samuti ühekordsed hüvitised, mida võidakse maksta pensionide asemel, ning sissemaksete tagasimaksud.

Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõuga oleks pensione hakatud maksuma püsivast töövõimetusel tekkinud kahju hüvitamiseks ja toitja kaotuse korral (Vabariigi Valitsus 2001a: 4- 5). Järgnevalt kirjeldab autor rahaliste ja mitterahaliste hüvitiste maksmist EL-i liikmesriikide lõikes, et anda ülevaade nende maksmise põhimõtetest.

Ajutise võimetusel korral kuulub **mitterahalise hüvitise** alla see, et kindlustatud isik võib üldjuhul valida endale haigla või arsti ise, kuid siiski tuleb vältida üleliigseid kulusi. Üheks erandiks on näiteks Belgia, kus tööõnnetuste korral ei saa vabalt valida haiglat juhul, kui ettevõttel on olemas tunnustatud ja kõikehõlmav meditsiiniline osakond. Saksamaal aga puudub haigla vaba valik täielikult. Patsient peab nii kiiresti kui võimalik külastama "üleminekuarsti", kes on määratud tööandja kindlustusühenduse poolt. Ükskõik milline järgnev meditsiiniline ravi viiakse läbi heakskiidetud spetsialistide poolt. Hispaanias võib valida arsti, kuid haiglat mitte. (European Commission 2003a) Nagu eelpool sai nimetatud, siis Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõu ei käsitle mitterahaliste hüvitiste maksmist.

Ajutise võimetuse korral makstava **rahalise hüvitise** saamise ooteperiood üldjuhul puudub. Eranditeks on Suurbritannia, Austria, Itaalia ja Iirimaa, kus on ooteperioodiks 3 päeva alates õnnetusest. Belgias on kehtestatud vastav periood kutsehaiguste korral, kus selleks on minimaalselt 15 päeva. (European Commission 2003a) Eestis oleks tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse vastuvõtmisel rakendunud § 24 lg 1 kohaselt ooteperioodiks 4 päeva (Vabariigi Valitsus 2001b). Seega oleks Eesti jäänud nende väheste EL-i liikmesriikide hulka, kus oleks kehtestunud ooteperiood rahalise hüvitise saamiseks.

Eelpoolnimetatud rahalise toetuse saamise kestvus varieerub riikide lõikes üsna suurelt. Kuni paranemiseni või püsiva seisundini makstakse hüvitist Belgias, Prantsusmaal, Itaalias, Luksemburgis ja Austrias. Toetuse maksmine on tähtajatu Rootsis. Ülejäänud riikides on kehtestatud kindlad päevade või nädalate arvud hüvitise maksmise perioodina. (European Commission 2003a) Näiteks oleks Eestis ülalnimetatud seaduse vastuvõtmisel § 24 lg 1 kohaselt makstud ajutise töövõimetuse puhul hüvitist kuni 182. kalendripäevani kindlustusjuhtumi toimumisest arvates (Vabariigi Valitsus 2001b).

Kestva võimetuse puhul on erinevalt ajutisest võimetusest üsna paljudes riikides kehtestatud ka võimetuse **miinimumtasemed**, mis annavad õiguse kompensatsiooniks. Vastavad tasemed erinevad riikide lõikes üsna suurelt. Madalaim võimetuse protsent on kehtestatud Iirimaal (1%). Kõrgeim aga Kreekas (50%), mis samastub Austrias üliõpilastele ja õpilastele määratud tasemega. Miinimumtase puudub Belgias, Prantsusmaal, Luksemburgis. (European Commission 2003a) Eestis oleks tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse vastuvõtmisel § 25 lg 3 kohaselt töövõime kaotuse miinimumtasemeks saanud 40% (Vabariigi Valitsus 2001b).

Kestva võimetuse korral **täiendatakse** mõningates riikides põhihüvitist kindlustatu ülalpeetavate alusel. Selline võimalus antakse Kreekas, Iirimaal, Itaalias, Luksemburgis, Austrias ja Portugalis. Täiendeid makstakse eelkõige kindlustatu abikaasale ja/või lastele, kuid ka teistele ülalpeetavatele (Iirimaa). (European Commission 2003a) Eestis tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse vastuvõtmisel sellist võimalust poleks olnud.

Tuginedes eelpool esitatule võib öelda, et Eesti on oma tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõus rakendanud EL-is kehtivaid põhimõtteid. Võetud on arvesse nii määrustes kui ka kohtulahendites esitatud põhimõtteid, mis on vaid hea

näitaja. Samas on Eesti nimetatud eelnõus sätestatu väga sarnane teiste EL-i liikmesriikide regulatsioonidega. Esinevad vaid vajalikud erinevused arvestades iga riigi omapära.

Järgmises punktis käsitleb autor täpsemalt surmaga lõppenud tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitamist. Kirjeldatakse hüvitiste maksmist lesele, orbudele või ülalpeetavale vanemale või muule sugulasele. Samas tõmmatakse paralleele Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadusega.

2.1. Surmaga lõppenud tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitamine

Surmaga lõppenud tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitamine toimub enamasti lesele või orbudele, osades riikides ka ülalpeetavale vanemale või muule sugulasele. Viimastele hüvitise maksmine toimub umbes pooltes EL-i riikides. Surmaga lõppenud tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitamiseks on liikmesriikides, kus seda makstakse, kindaks määratud konkreetsed tingimused, mis peavad olema täidetud, et vastavat hüvitist saada.

Lesele hüvitise maksmisel on mõnedes riikides piiranguks seatud vanus ning konkreetse ea saavutamisel hüvitis võib kasvada. Nimelt on selline süsteem rakendatud Portugalis, kus hüvitis suureneb pärast 65-aastaseks saamist. Austrias suureneb antud toetus, kui lesk on vanem kui 60 aastat. Saksamaal makstakse toetust alla 45-aastasele lesele maksimaalselt 24 kuud, kuid üle 45-aastasele või teovõimetule isikule on antud hüvitis 10% suurem ning maksmise tähtaeg puudub. Prantsusmaal on piiranguks 55 aastat, pärast mida hakkab lesk saada lisahüvitist. Iirimaal on mitu vanusepiiri, mille saavutamisel toetus suureneb. Lesel, kes elab üksi ja saab 66-aastaseks, tõstetakse hüvitist. Sama juhtub ka siis, kui lesk saab 80-aastaseks. (European Commission 2007b: 81; 2007c: 78; 2007f: 79) Ülejäänud riikides siiski vanuselised piirangud puuduvad, mis ühest küljest võib halb olla, aga teisalt ka hea. Nimelt negatiivseks võib pidada seda, et kui eelpoolnimetatud riikides hüvitis kasvab peale teatud vanuseni jõudmist, siis teistes seda ei juhtu, kuid samas võivad neis riikides olla juba eelnevalt kõrgemad hüvitise määrad.

Lastele, kes on kaotanud, kas mõlemad vanemad või ühe neist, makstakse hüvitisi enamasti teatud vanuseni. Levinud on toetuse maksmine kuni 18. eluaastani. Seda rakendatakse Iirimaal, Itaalias, Lätis, Leedus, Luksemburgis, Soomes, Rootsis, Austrias,

Poolas, Belgias, Taanis ja Saksamaal. Prantsusmaal makstakse hüvitist kuni 20-aastaseks saamiseni. (European Commission 2003a; 2007a: 92; 2007b: 81; 2007c: 78; 2007d: 92; 2007e: 80; 2007f: 79) Enamikes eelpoolnimetatud riikides on kehtestatud kõrgemad vanusepiirangud hüvitise saamiseks juhul, kui orb õpib täisajaga ülikoolis või keskkoolis. Suuremaid toetusi makstakse lastele, kes on kaotanud mõlemad vanemad.

Üsna mitmes EL-i liikmesriigis makstakse hüvitisi ka tööõnnetuse või kutsehaiguse tõttu surnud isiku vanematele, kes olid tema ülalpeetavad. Enamasti on see levinud vanades liikmesriikides, kuid seda rakendatakse ka mõnedes uutes riikides. Nimelt siis Tšehhis, Küprosel, Lätis, Leedus ja Poolas (European Commission 2007a: 93; 2007d: 92; 2007f: 80). Mõnes üksikus riigis makstakse hüvitist, lisaks ülalpeetavatele vanematele, lahkunu ülalpeetavatele õdedele-vendadele.

Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõu § 30 kohaselt hüvitatakse kindlustatu surma korral tema ülalpidamisel olnud perekonnaliikmete sissetulekute vähenemine ja kindlustatu matusekulu. Lisaks määratakse kindlustatu ülalpidamisel olnud pereliikmele igakuine hüvitis. Igakuist hüvitist makstaks, sarnaselt teistele EL-i liikmesriikidele, lesele, lastele ning töövõimetutele vanematele. Lesele hüvitise maksmise eelduseks on tema töövõimetus. Lastele makstaks hüvitist kuni 18. eluaastani. Lisaks on kõrgem vanusepiir lastele, kes õpivad ülikoolis. Hüvitist makstaks ka võõras- või kasulapsele, kes ei saa elatist oma vanemalt. (Vabariigi Valitsus 2001b) Seega võib väita, et Eestis tagasi lükatud seaduse eelnõu sarnaneb EL-is kehtivate põhimõtetega.

Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest saadavate hüvitiste suurused

Antud punktis kirjeldab autor tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest saadavate hüvitiste suurusi. Selleks, et parem ülevaade saada ning leida erinevusi ja sarnasusi EL-i liikmesriikides makstavate tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest väljamakstavate hüvitise suuruste vahel, on autor koostanud tabeli (Lisa 1), kus on riikide lõikes kirjeldatud hüvitise suurusi ning millelt nende suurusi arvestatakse. Kuna igas liikmesriigis on hüvitiste suuruse määramise põhimõtted väga erinevad, siis üritab siiski autor leida ühiseid jooni ning selle alusel neid kirjeldada ja võrrelda.

Kõigepealt riikidest, kus hüvitise suurus moodustab 100% tõendatud tasust. Sellisteks riikideks on Poola ja Eesti. Kuid kui Eestis oleks 2001.aastal vastu võetud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus, siis vastavalt § 32 oleks hüvitise määramise arvestuslikuks aluseks olnud kindlustusjuhtumi toimumisele eelneva kalendriaasta sotsiaalmaksuga maksustatud keskmine tulu, mille kindlustatud isik seoses kindlustusjuhtumiga kaotas, kusjuures hüvitise suuruse määramise arvestuslikuks aluseks oleks saanud keskmine netosissetulek kalendripäeva kohta (Vabariigi Valitsus 2001b). See süsteem oleks olnud sarnane praegu Ungaris kehtiva süsteemiga, kus hüvitise suuruseks on 100% keskmisest sissetulekust. Hollandis on hüvitise suuruseks 100% õnnetuse ajal saadavast sissetulekust. Keskmise brutopalgaga võrdub hüvitise suurus Tšehhis, Luksemburgis ja Leedus.

Suuruselt järgmisena 90% põhiteenistusest moodustab hüvitis Belgias täieliku võimetuse korral. Sellele järgnevad Rootsi, kus hüvitis moodustab 80% sissetulekust, Saksamaa, kus selle suuruseks on 80% keskmisest brutopalgast, Läti, kus hüvitiseks on 80% keskmisest brutopalgast, mis on makstud viimase 6 kuu jooksul ning Prantsusmaa, kus pärast 28 päeva tõuseb hüvitis 80%-ni põhiteenistusest. Hispaanias arvestatakse hüvitise suurus tõendatud teenistusest, määraks on siis 75%. Portugal on ainuke riik, kus on kasutusel hüvitise arvestamise määrana ka 70% ning omavahel on eraldatud tööõnnetuste ja kutsehaiguste arvestamine, st, et kumbki arvestatakse erinevatest allikatest. Tööõnnetuste puhul moodustab täieliku võimetuse korral hüvitis 70% tõendatud palgast ning osalise võimetuse korral kasutatakse 70%-list alandust tavalise sissetuleku juures. Kutsehaiguste eest makstav hüvitis moodustab täieliku võimetuse korral 70% igapäevasest palgast võimetuse esimese 12 kuu jooksul. Hiljem on määraks 75%. Osalise võimetuse puhul on kasutusel sama süsteem nagu tööõnnetuste korralgi. Kuid määrat võidakse alandada ka kuni 45%-ni. 60%-line määr on kasutusel kolmes EL-i liikmesriigis. Nimelt on Itaalias hüvitise suuruseks esimesed 90 päeva 60% päevapalgast ning hiljem 75%. Küprosel arvestatakse hüvitis 60%-lise määraga nädalatasust ning Prantsusmaal esimesed 28 päeva põhiteenistusest (60%). Slovakkias on kõige madalam hüvitise määr. Nimelt makstakse seal esimesed 3 päeva hüvitist 55%-lise määraga keskmisest päevasest sissetulekust ning pärast seda on hüvitise suuruseks kõigest 25% keskmisest päevasest sissetulekust.

Järgnevalt kirjeldatakse riike, kus hüvitis on võrdne haigusrahaga. Nimelt on selline süsteem rakendatud Austrias (esimesed 26 nädalat), Sloveenias ja Soomes (esimesed 4

nädalat). Kreekas aga lisandub haigushüvitisele esimese 15 päeva jooksul 14 eurot päevas ning pärast 15 päeva lisandub hüvitise ülemmäärale 25 eurot päevas.

Konkreetsed hüvitise suurused on kindlaks määratud Suurbritannias, Irimaal ja Maltal. Suurbritannias on madalamaks määraks 84 eurot nädalas, kõrgemaks aga 99 eurot nädalas. Teistest isikutest on eristatud pensionärid, kellele on kehtestatud oma hüvitise suurus, milleks on 111 eurot nädalas. Autor arvab, et hüvitise suurus peaks olema kehtestatud hoopis vastupidi, kuna isikutel, kes pole veel pensionärid, on kulutused suuremad. See on tingitud sellest, et tavaliselt on neil veel vaja peale iseenda ka oma lapsi üleval pidada, pensionäridel aga seda kohustust üldjuhul enam olla ei tohiks. Maltal on eristatud abielus isikud vallalistest isikutest. Abielus oleva isiku toetuseks on 24 eurot päevas ja vallalisele isikule makstakse hüvitist 18 eurot päevas. Irimaal on kõigile kehtestatud hüvitise suuruseks 165 eurot nädalas. Ainsa riigina pole hüvitise suurust kindlaks määratud Taanis.

Seega, kui eelnevat kokku võtta, siis peamiselt on tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest väljamakstavad hüvitised arvestatud konkreetse protsendina igas riigis kindlaks määratud suurusest. Võimetuse tasemeid on erinevalt käsitletud Portugalis ja Belgias, kus määr erineb selle alusel, kas isikul on tuvastatud täielik või osaline võimetus. Enamasti jääb hüvitiseks arvestatav määr üle 50%, kuid ainult Slovakkias langeb see kuni 25%-ni. Eesti jääb siiski nende riikide hulka, kus antud määr on üks kõrgemaid. Ka tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõu kohaselt oleks nimetatud hüvitis võrreldud keskmise netosissetulekuga kalendripäeva kohta. Seega üldjoontes poleks hüvitise saajad kaotanud.

Selleks, et anda ülevaade tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest väljamakstavate hüvitiste maksustamisest ja võrrelda seda Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse, on autor koostanud alljärgneva punkti.

2.3. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest saadavate hüvitiste maksustamine

Enamasti maksustatakse tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest saadavaid hüvitisi, kas siis osaliselt või täielikult. Kuid siiski on EL-is riike, kes ei maksusta üldse. Osalise maksustamise puhul üldjuhul ei nõuta maksude maksmist surmaga seotud toetuste korral. (European Commission 2003a)

Mõnes üksikus riigis on kehtestatud võimalused maksu alandamiseks või vähendamiseks. Näiteks on kehtestatud konkreetne sissetuleku piirmäär või on antud soodustused pensionäridele jne.

Selleks, et saada parem ülevaade tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest väljamakstavate hüvitiste maksustamiseks, on autor koostanud 2006.aasta Euroopa Komisjoni poolt kokku pandud sotsiaalkindlustuse materjali põhjal allpool esitatud tabeli 2, kus on välja toodud maksustamise võimalused ning riigid, kus üks või teine maksustamise viis on kehtestatud. Esitatud tabeli 2 põhjal võib öelda, et riike, kus tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest tulenevaid hüvitisi täielikult maksustatakse, on vähe. Seda tehakse Tšehhis, Küprosel, Ungaris ja Maltal. Levinud on siiski osaline maksustamine. Kuid leidub ka riike, kus nimetatud hüvitisi ei maksustata. Nimelt ei tehta seda Portugalis, Slovakkias, Saksamaal, Lätis, Leedus, Kreekas ja Prantsusmaal ning üldjuhul ei tehta seda hetkel kehtiva regulatsiooniga ka Eestis.

Tabel 2: Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest saadavate hüvitiste maksustamine EL-i riikides.

Kas maksustatakse?	Riigid
Jah	Tšehhi, Küpros, Ungari, Malta
Osaliselt	Austria, Poola, Sloveenia, Soome, Rootsi, Suurbritannia, Belgia, Taani, Itaalia, Hispaania, Iirimaa, Luksemburg

Tabeli 2 järg

Üldjuhul mitte	Eesti
Ei	Portugal, Slovakkia, Saksamaa, Läti, Leedu, Kreeka, Prantsusmaa

Allikas: European Commission. 2006. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2006

Kui võrrelda praeguseid, ülal tabelis esitatud andmeid Eesti kohta, tagasi lükatud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõuga, siis kui nimetatud seadus oleks vastu võetud, oleks § 88 kohaselt hakatud väljamakstavatelt hüvitistelt tehtama kinnipidamisi samadel tingimustel kui palgast, lähtudes palgaseadusest (Vabariigi Valitsus 2001b). Antud juhul on tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse puudumine kindlustatule soodsam, kuna praeguses olukorras makse kinni ei peeta. Seda hakatakse tegema siis, kui hüvitis ületab kolmekordse maksuvabamiinimumi (72000 krooni) aastas või 6000 krooni kuus (European Commission 2007b: 83). Autor arvab, et selles osas peaks Eesti ehk veel järele mõtlema. Tuleks ehk ka kaaluda kasvõi osalise maksustamise võimalusi, kuna vastasel juhul võetaks üsna suur osa haige isiku väga vajalikust sissetulekust ära. Üldjuhul on hüvitis ka väiksem kui isiku igakuine palk. Seega teeks täielik maksukoormus haige isiku toimetuleku veelgi raskemaks, kuna igapäevastele vajadustele lisanduvad ka haigusest põhjustatud kulud.

Maksu alandamise või vähendamise võimalusi pakuvad Soome, Belgia ja Kreeka. Selleks, et neist parem ülevaade saada on autor koostanud Euroopa Komisjoni 2006.aasta sotsiaalkindlustuse materjali põhjal alljärgneva tabeli 3, kus kajastatakse riikide lõikes maksude alandamise võimalused. Tabelist 3 nähtub, et Soomes võib kohaike maksude korral vallaline isik aastas täispensionist maha arvata 6960 eurot, samas kui abielus isik võib seda teha 5960 euro ulatuses. Riiklike maksude puhul võib täispensionit saav isik maha arvata 1460 eurot aastas. Kreekas on aga teatud tingimustel maksudest vabastatud sõjaohvrid ja nende perekonnad ning pimedad. Belgias antakse konkreetsel juhtudel vabastusi ainult hüvitise maksustatavast osast. (European Commission 2006a: 94; 2006b: 84; 2006f: 91) Kuid siiski on levinud maksude vähendamise või alandamise võimaluse mittevõimaldamine.

Tabel 3: Maksude, mis tasutakse tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest saadavatelt hüvitistelt, alandamise võimalused.

Riik	Maksu alandamise võimalus
Soome	Aastas võib isik täispensionist maha arvata kohalike maksude korral: vallaline isik: €6950; abielus isik: €5960; riiklike maksude puhul: €1460/aastas.
Belgia	Maksu alandamise võimalusi rakendatakse hüvitise maksustatavale osale.
Kreeka	Maksuvabastused on antud sõjaohvritele ning nende peredele ja pimedatele isikutele.

Allikas: European Commission. 2006. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2006

Ka Eestis ei rakendata tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest väljamakstavatelt hüvitistelt tasutava maksu alandamise võimalusi. Seega ka selles suhtes jääb Eesti nende EL-i liikmesriikide hulka, kus maksu alandamise võimalused puuduvad. Kuigi selliseid riike, kes alandamise võimalusi pakuvad on vaid kolm, võiks Eesti siiski kaaluda teatud isikutele maksude alandamise võimalusi, kuna nagu eelpool sai nimetatud, siis muudetakse haigete isikute niigi väike sissetulek veelgi väiksemaks.

KOKKUVÕTE

Enamikes EL-i liikmesriikides on kehtestatud tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustamise regulatsioonid, mis tagavad kindlustatute õigused ja kohustused. Põhiliselt on levinud kohustuslik sotsiaalkindlustuse süsteem, mille alusel teevad makseid peamiselt tööandjad. Kuid kuna Eestis nimetatud seadus puudub, siis käesoleva tööga püütigi leida vastust küsimusele, kas Eestis oleks vaja kehtestada tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus. Selleks, et vastuseni jõuda käsitles autor erinevaid EL-i liikmesriikides kehtestatud põhimõtteid, võrreldes neid 2001.aasta Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõuga. Alljärgnevalt kirjeldab autor töö eesmärkide täitmist täpsemalt.

Esimeseks eesmärgiks oli kirjeldada EL-i liikmesriikides kehtivaid tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustamise põhimõtteid. Samas püüti luua paralleele Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadusega. Selgus, et nimetatud seadusega oleks kehtestunud Eestis sarnased põhimõtted EL-i liikmesriikidega. Nimelt oleks sarnaselt enamike teiste liikmesriikidega rakendunud Eestis kohustuslik sotsiaalkindlustussüsteem, millega oleks kohustatud isikuteks saanud tööandjad. Autor arvab, et nimetatud kohustuse andmine tööandjatele, on hea, kuna vastasel juhul ei teeks nad ehk midagi, et töötingimusi parandada. Ka kindlustatud isikuteks oleks sarnaselt teiste liikmesriikidega peamiselt saanud töötajad. Ühtemoodi on reguleeritud ka kutsehaiguste kindlustusega kaetavad haigused. Nimelt on enamikes riikides, nagu ka Eestis, selleks koostatud konkreetsed nimekirjad. Erinevustena, võrreldes teiste liikmesriikidega, võib välja tuua selle, et enamikes teistes riikides on kaetud ka reisid töö ja kodu vahel, kuid Eestis see nii pole. Teise erinevusena selgus antud töö käigus, et Eestis oleks teatud isikutele kindlustuslepingu sõlmimine olnud vabatahtlik, kuid enamikes teistes EL-i liikmesriikides sellist võimalust ei anta.

Teiseks eesmärgiks seadis antud töö autor kirjeldada EL-i liikmesriikides kehtivaid tööõnnetuste ja kutsehaiguste finantseerimise põhimõtteid. Ka siin püüti leida erinevusi ja sarnasusi Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõuga, et tõestada selle kehtestamise vajalikkust Eestis. Erinevalt enamikest teistest liikmesriikidest ei oleks nimetatud seadus hakanud eristama lühi- ja pikaajaliste hüvitiste finantseerimist. Kuid

sarnasusena võib välja tuua selle, et rahastamine toimub igakuiste maksetena tööandjate poolt ning ka Eestis poleks riik osalenud finantseerimisel. Sellega oleks riigieelarve vabanenud nimetatud kohustusest ning oleks tekkinud võimalus riigi ülejäänud funktsioonide paremaks teostamiseks.

Kolmandaks eesmärgiks seadis autor ülevaate andmise liikmesriikides kehtivatest maksumääradest ning võrrelda neid Eestis 2001. aastal tagasi lükatud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõuga. Selgus, et Eestis oleks seaduse kehtestamisel jäänud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustusfondi tehtav makse 1,5-1,8%-ni palgafondist, mille suurus oleks kasvanud vastavalt tööga kaasnevale riskile. Antud juhul oleks maksumäär jäänud enam-vähem samasse suurusjärku kui on enamikes teistes liikmesriikides. Seega on leitud järgmine sarnasus Eesti nimetatud seaduse eelnõu ning EL-i liikmesriikides kehtestatud põhimõtete vahel.

Selleks, et lisaks teoreetilistele väidetele veelgi kindlust anda, et Eestis on vajalik tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus, võrdles autor tõsiste või surmaga lõppenud tööõnnetuste esinemissagedust Eestis teistes kohustusliku süsteemiga riikidega ja riikidega, kus puudub nimetatud seadus. Selle analüüsi tulemusel selgus, et teistes EL-i liikmesriikides, kus on kehtestatud nimetatud süsteem, on tõsiste tööõnnetuste esinemissagedus aastatel 1995-2005 vähenenud samas, kui Eestis on see peaaegu 1/3 võrra suurenenud. Seega autor arvab, et Eestis oleks vaja praegune süsteem välja vahetada ning üheks alternatiiviks olekski kehtestada tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus.

Järgmiseks eesmärgiks oli kirjeldada tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustest väljamakstavaid hüvitisi ning leida ühiseid ja erinevaid jooni kirjeldatavate põhimõtete ja Eesti tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõuga. Eesmärgi täitmise käigus selgus, et Eesti on järginud nimetatud hüvitiste kehtestamisel EL-is kehtivaid põhimõtteid. Antud seaduse eelnõus olid kirjeldatud, mis kuuluvad rahaliste hüvitiste alla. Erinevalt mõnedest teistest EL-i liikmesriikidest poleks Eestis rakendunud mitterahalised hüvitised. Lisaks on seaduse eelnõus välja toodud juhud, millal makstakse pensione. Nimelt tehakse seda sarnaselt teistele EL-i riikidele püsivast töövõimetusest tekkinud kahju hüvitamiseks ja toitja kaotuse korral. Ka oleks Eesti jäänud mõnede väheste liikmesriikide hulka, kus on kehtestatud rahalise hüvitise saamiseks ooteperiood.

Tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest väljamakstavad hüvitised varieeruvad riikide lõikes üsna suurelt. Eesti jääb oma hüvitise suurusega, mis oleks kehtestatud tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse vastuvõtmisel, ühtede suuremate hüvitiste hulka. Seega poleks hüvitiste saajad üldjoontes kaotanud.

Viimase eesmärgina seadis autor tööõnnetuste ja kutsehaiguste kindlustusmaksetest väljamakstavate hüvitiste maksustamise kirjeldamise EL-i liikmesriikide lõikes, tuues paralleele Eesti 2001.aasta tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõuga. Üldjuhul on levinud osaline maksustamine, kui üsna mitmetes riikides ei maksustata nimetatud hüvitisi üldse. Ka Eesti kuulub nende riikide hulka, kus üldjuhul ei maksustata, kuid eelpoolnimetatud seaduse kehtestamisel oleks hakatud nendest hüvitistest tehtama kinnipidamisi samadel tingimustel kui palgastki. Antud juhul on seaduse puudumine hüvitise saajale soodsam.

Seega eelnevate eesmärkide täitmisega jõudis autor arusaamisele, et Eestis oleks vajalik kehtestada tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seadus. Kuigi esineb erinevusi EL-i liikmesriikides kehtestatud põhimõtetega, aga igal riigil on siiski enda tõekspidamised, omapärad ja eelkõige majanduslik olukord, mis tingivadki väikeste erinevuste esinemise riikide vahel. Antud seadus hoiaks ära ootamatud suured kulutused tööandjatel. Lisaks aitaks nimetatud seadus taastada tööõnnetuse juhtumise või kutsehaiguse ilmnemise- eelse olukorra. Kui siiani on väidetud, et tööõnnetuste ja kutsehaiguste statistika pole usaldusväärne, kuna paljud neist jäävad registreerimata töötajate hirmu tõttu, et tööandja neid vallandab, siis seaduse vastuvõtmisega see olukord muutuks. Nimetatud seadus peaks suutma tagada töötajatele, kelle tervist on töö kahjustanud, kiire ja õiglase hüvitise.

SUMMARY

The topic of this diploma thesis is “Insurance of employment injuries and occupational diseases and the need of the law of employment injuries and occupational diseases in Estonia”. The length of the thesis is 35 pages. It has been written in Estonian language.

This issue is important because when Estonia joined with the European Union (EU), then it took a commitment to follow the principles of this union. In most of the member states are imposed certain laws of employment injuries and occupational diseases but in Estonia there is not imposed that law. With this thesis the author tried to find the answer to the question: Does Estonia needs to impose the law of employment injuries and occupational diseases? To find this answer the author of this thesis compared the draft of the law of employment injuries and occupational diseases with the principles of other EU member states. Also the author analysed the statistics of this field.

Based on the conducted research the author concluded that Estonia needs to impose the law of employment injuries and occupational diseases. This law would prevent employer`s high unexpected expenses, it would help to restore the situation before the employment injuries or occupational diseases occurred and it would make the statistics of this field more trustworthy. Also should this law guarantee to the employees whos health was damaged from work, fast and fair benefits.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Viidatud kirjandus

1. Alli, B. O. 2002. Töötervishoiu ja tööohutuse aluspõhimõtted.
[http://www.tervishoid.ee/docs/Loe%20raamatut%20\(575%20KB\).pdf](http://www.tervishoid.ee/docs/Loe%20raamatut%20(575%20KB).pdf) 14.01.2008
2. Loogna, N. 2006. Kutsehaigused. Tallinn: Teabekirjanduse OÜ
3. Tammert, P. 2005. Maksundus. [Õpik ülikoolidele ja kõrgematele õppeasutustele]
Tallinn: OÜ Aimwell
4. Tint, P. 2000. Töökeskkond ja ohutus. Tallinn: Ten- Team OÜ

Muud viidatud allikad

5. Euroopa Kohus. Kohtuasi C-502/01, Gaumain- Cerri. 08.07.2004.
6. Eurostat. 2008a. Employment. Fatal accidents at work.
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/&product=STRIND_EMPLOI&depth=2 21.03.2008
7. Eurostat. 2008b. Employment. Serious accidents at work- total.
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/&product=STRIND_EMPLOI&depth=2 21.03.2008
8. European Commission. 2003a. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2003. Employment injuries and occupational diseases.
http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2003/index_chapitre8_en.htm
14.01.2008
9. European Commission. 2003b. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2003. Financing.

http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2003/index_chapitre1_en.htm

14.01.2008

10. European Commission. 2006a. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2006
http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2006/tables_part_1_en.pdf 14.01.2008
11. European Commission. 2006b. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2006
http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2006/tables_part_2_en.pdf 14.01.2008
12. European Commission. 2006c. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2006
http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2006/tables_part_3_en.pdf 14.01.2008
13. European Commission. 2006d. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2006
http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2006/tables_part_4_en.pdf 14.01.2008
14. European Commission. 2006e. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2006
http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2006/tables_part_5_en.pdf 14.01.2008
15. European Commission. 2006f. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2006
http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2006/tables_part_6_en.pdf 14.01.2008
16. European Commission. 2007a. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2007
http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2007/tables_part_1_en.pdf 14.01.2008
17. European Commission. 2007b. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2007
http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2007/tables_part_2_en.pdf 14.01.2008
18. European Commission. 2007c. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2007
http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2007/tables_part_3_en.pdf 14.01.2008
19. European Commission. 2007d. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2007
http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2007/tables_part_4_en.pdf 14.01.2008

20. European Commission. 2007e. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2007 http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2007/tables_part_5_en.pdf 14.01.2008
21. European Commission. 2007f. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2007 http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2007/tables_part_6_en.pdf 14.01.2008
22. European Commission. 2007g. Social protection in the Member States of the European Union, of the European Economic Area and Switzerland. Situation on 1 January 2007 http://ec.europa.eu/employment_social/missoc/2007/tables_part_8_en.pdf 14.01.2008
23. Eurostat. 2001. European Statistics on accidents at work (ESAW). Methodology. 2001 Edition. Type of accidents, lk 13 http://ec.europa.eu/employment_social/news/2002/apr/1130_en.pdf 05.03.2008
24. Nõukogu määrus (EMÜ) nr 1408/71, millega kehtestatakse teatavad sätted sotsiaalkindlustussüsteemi kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes. 14.06.1971.- EÜT L 149/2, 05.07.1971.
25. Töötervishoiu ja tööohutuse seadus
26. Vabariigi Valitsus. 2001a. Seletuskiri. Tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõu juurde. <http://web.riigikogu.ee/ems/saros-bin/mgetdoc?itemid=010750004&login=proov&password=&system=ems&server=ragne11> 14.01.2008
27. Vabariigi Valitsus. 2001b. Tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse eelnõu. Viimane tekst. <http://web.riigikogu.ee/ems/saros-bin/mgetdoc?itemid=010750005&login=proov&password=&system=ems&server=ragne11> 14.01.2008

LISAD

Lisa 1. Euroopa Liidu liikmesriikides makstavate hüvitiste suurused

Riik	Hüvitise suurus
1.Austria	Haigusraha (esimesed 26 nädalat); hiljem vastavalt tööl oldud ajale.
2.Poola	100% tõendatud tasust kuus
3.Portugal	Tööõnnetus: Täielik võimetus: 70% tõendatud palgast; Osaline võimetus: 70% alandust tavalise sissetuleku juures ; Kutsehaigus: Täielik võimetus: 70 % igapäevasest palgast võimetus esimese 12 kuu jooksul. Peale seda: 75%. Osaline võimetus: 70% alandust tavalise sissetuleku juures. Suurust alandatakse 45%-ni.
4.Sloveenia	Haigusraha suurus
5.Slovakkia	55% keskmisest päevasest sissetulekust (3 esimest päeva);25% keskmisest päevasest sissetulekust (pärast 3 päeva)
6.Soome	Võrdne haigusrahaga (esimesed 4 nädalat); Hiljem aastane teenistus/360 (s.o päevaraha)
7.Rootsi	80% sissetulekust
8.Suurbritannia	Madalam määr: GBP 57.65 (€84) ndl; kõrgem määr: GBP 68.20 (€99) ndl; pensionäridele: GBP 76.45 (€111) ndl
9.Belgia	Täielik võimetus: 90% põhiteenistusest (/360= summa päevas) Osaline võimetus: võrdne sissetulekute erinevusega enne õnnetust kuni kutsehaiguseni, ja sissetulekuga osalise töö puhul.
10.Tšehhi	Võrdne keskmise brutopalgaga enne õnnetust või kutsehaiguse ilmnemist, ja haigusrahaga
11.Taani	Pole kindlaks määratud suurust.
12.Saksamaa	80% keskmisest brutopalgast viimase 3 kuu jooksul
13.Eesti	Tööandja süül 100% tõendatud tasust
14.Itaalia	60% päevapalgast, mis teenitud viimase 15 tööpäeva jooksul (90 päeva); hiljem 75%
15.Küpros	60% nädalatasust
16.Läti	80% keskmisest brutopalgast, mis makstud viimase 6 kuu jooksul
17.Leedu	100% keskmisest kuu kompensatsiooni tasust
18.Kreeka	Haigushüvitis + €14.07 päevas (15 p); hüvitise ülemmäär+€25.88 päevas (peale 15 päeva)
19.Hispaania	75% tõendatud teenistusest
20.Prantsusmaa	60% põhiteenistusest 28 päeva, hiljem 80%
21.Iirimaa	€165.80 nädalas
22.Luksemburg	Brutopalk, mida töötaja oleks teeninud töötamise jätkamisel
23.Ungari	100% keskmisest sissetulekust
24.Malta	Abielus isik: 10.20 (€24) päevas; vallaline isik: 7.68 (€18) päevas
25.Holland	100% sissetulekust õnnetuse ajal